

Ydbystenen dukkede op igen efter at have været væk i 200 år

Af [Flemming Christensen](#) , TV MIDTVEST

Ydby-stenen, også kaldet Flarup-stenen, blev første gang omtalt i 1741. Foto: Nationalmuseet

Det var landmand Ole Kappel fra Thy, der fandt den 1000 år gamle runesten fra vikingetiden. Foto: Anders Kappel

Efter et 200 år langt forsvindingsnummer er en runesten fra Ydby i Thy dukket op igen i en haveterrasse.

Den blev sidst set i 1820. Siden har den været forsvundet, og forskerne havde for længst opgivet nogensinde at se den igen. Det drejer sig om runestenen fra Ydby.

Men i mandags kunne arkæologer fra Museum Thy og Nationalmuseets runolog til deres store overraskelse konstatere, at tre fragmenter af den 1000 år gamle runesten er dukket op igen. De lå i en haveterrasse på en landejendom i Boddum i Thy.

For arkæolog Charlotte Boje Andersen fra Museum Thy er den genfundne runesten et af karrierens højdepunkter.

- Det er et af de største øjeblikke i min tid som arkæolog og et helt enestående fund, som understreger, at Thy og den vestlige del af Limfjorden var et vigtigt sted i vikingetiden, siger Charlotte Andersen og fortæller videre:

- Museum Thy blev i november 2015 kontaktet af en landmand, Ole Kappel, som havde en sten med nogle streger liggende i haven. Han ville gerne høre, om det var noget. Stenen havde han hentet på en gård, han havde opkøbt for 25 år siden og revet ned. Ved ruinen lå en stor dyngeste, som han hentede hjem til sig selv. Deriblandt det fragment af runestenen, som han havde liggende i haven.

Charlotte Boje Andersen kontaktede Nationalmuseets runolog Lisbeth Imer. I mandags besøgte de stenen sammen og kunne bagefter erklære den forsvundne runesten for genfundet.

Troels afslører sig selv

Lisbeth Imer tør godt konkludere, at stenen er et fragment af den runesten, man kender fra en tegning fra 1767. Stenen forsvandt siden sporeløst, men via tegningen kender man til teksten som lyder:

”Troels satte sammen med Leves sønner på dette sted stenen efter Leve.”

-Jeg havde ikke forventet, at den sten nogensinde skulle dukke op igen, men jeg helt sikker på, at vi har fat i den rigtige, fordi den bevarede del af stenens indskrift er det vikingetidige mansnavn ”Þorgisl”; på nudansk Troels, og teksten på runestenen omtaler netop en mand ved navn Troels, siger Lisbeth Imer og fortsætter:

-Ærgerligt nok mangler toppen af runerne, men når jeg sammenligner med tegningen fra 1767, er der ikke megen tvivl om, at der er tale om et fragment af den samme sten.

Hun forklarer videre, at Ydby-stenen, også kaldet Flarup-stenen, første gang er omtalt i 1741. Den blev tegnet i 1767, af tegneren Søren Abildgaard, som var på stedet.

Han skrev i sin rejsedagbog ”Denne Runesteen staar opreist paa Marken strax Østen for Bondebyen Flarup i Udbye Sogn i Thyeland.”

Senere forsvandt stenen, og ingen ved, hvornår det skete. Landskabsmaleren R. H. Kruse skrev i 1856, at han havde eftersøgt den i 1841, men uden held. Heller ikke nogen af de lokale gårdejere, som han talte med dengang, kunne huske noget om stenen.

Flere runer i terrassen

Egentlig var Charlotte Boje Andersen og Lisbeth Imer ganske godt tilfreds med det ene fragment af stenen. Det var i sig selv et rigtig godt fund, men Ole Kappel kom i løbet af eftermiddagen i tanke om, at han havde taget nogle sten fra den samme bunke fra den nedrevne gård og anvendt dem i terrassen foran huset.

Derfor tog arkæologen og runologen et hurtigt kig på terrassen, og to af stenene mindede i form og struktur om runestensfragmentet. Med hjælp fra Oles to sønner Anders og Kristian Kappel fik de stenene fri.

Og der var gevinst!

- På den ene lykkedes det os at finde toppen af de runer, som manglede på det fragment, der lå i haven. Og på en tredje sten var der spor efter runerne "nsi", hvilket jeg kan overføre direkte til tegningen fra 1767, siger Lisbeth Imer.

I alt regner hun med, at stenen er hugget op i mindst otte stykker, og det er kun knap halvdelen af stenen, som er genfundet.

Fotograferes til runebo

Charlotte Boje Andersen tør godt slå fast, at mysteriet om runestenens skæbne er opklaret. Alt peger på, at en bondemand for et par hundrede år siden huggede runestenen op for at benytte den til fundamentet i den gård, han var ved at bygge. Gården lå blot nogle få hundrede meter fra det sted, runestenen stod, indtil Ole Kappel købte den og rev den ned.

- Jeg har undersøgt det, og det ser ud som om gården blev bygget i 1820'erne, hvilket passer perfekt med, at stenen blev hugget op, efter Abildgaard tegnede den, men inden Kruse efterlyste stenen i 1841, siger Charlotte Boje Andersen og tilføjer en interessant detalje:

- I samme område ligger en gård ved navn Troelsgaard. Selv om det er for tidligt at drage endelige konklusioner, så er det en besnærende tanke, at det kan være den samme Troels, som har givet navn til en ryttergård, der ligger på stedet den dag i dag så mange slægtsled efter.

For runolog Lisbeth Imer kommer fundet i absolut sidste øjeblik.

- Jeg har lagt sidste hånd på min bog om Danmarks runesten, der skal udkomme til maj. Bogen er på vej i trykken, men Ydby-stenen kommer naturligvis med i bogen, selv om deadline for længst er overskredet, siger Lisbeth Imer.

Når stenen er registreret flyttes den midlertidigt til Heltborg Museum. Her udstilles den påsken over, så thyboer og andre kan få syn for sagn. Derefter sendes de tre runestensfragmenter videre til Nationalmuseet, som skal vurdere, om de er danefæ.

I mens fortsætter Charlotte Boje Andersen, Ole Kappel og han sønner jagten på de stykker, der mangler. De må være et sted derude, fortæller Nationalmuseet i en pressemeddelelse.